

ดอกไม้ใบอรรณคดีไทย ๑๔

โดย บัณฑลอบ ๕๗ 27

๖๗ ตะลึงปิง

“ยูงยางกร่างไกรใบหนา พิลังภาสกาหลงแลงโดชิง
โก่งกางตันกลางตะลึงปลิง ล้วนเหล้าลางลึงมะปริงกระหิงทองกลาง”

วรรณคดี : พรรณพฤษกษา

พระประพันธ์ : พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

ตะลิงปลิง *Averrhoa bilimbi*

Cucumber tree, Tree sorrel เห็นด้วยยิ่ง

อีกรู้จักนั้น Bilimbi ,Bilimbing

ตะลิงปิง,ลิงปิง,และลิ้ม

มะเฟืองตรน,เฟืองเทศ,อีกรูปลิ้ม

ทั้งหลิ้ง,ลิงปลิง,และหลิ้งปิง

อีกรูปร่าง,บลิ้ม,ยังแปลกจริง

วงศ์ลิ้ง Oxalidaceae

เป็นไม้พุ่ม ขนาดกลาง กิ่งมากมาย

เพราะหักง่าย ใบขนนก ใบสีเขียว

ดอกเป็นช่อ ตามลำต้น และกิ่งมี

สีแดงดี มีหำกดิบ อมชมพู

ดอกกลิ่นหอม ผลกลมยาว เคี้ยวได้เขียว

มีรสเปรี้ยว สุกแล้วเหลือง รสอร่อยอยู่

ช่วยชูรส เจริญอาหาร มันใจชู

ขับเหงื่อ ไล่ ให้อุณหภูมิ รู้ร้อนคลาย

แก้อาการ เลือดออก กระเพาะอาหาร

ริดสีดวงทวาร อาการอักเสบ เจ็บลำไส้

แก้อาการ โรคเก๊าท์ บรรเทาได้

กินแก้ไอ ละลายเสมหะ ละรุมารถ

น้ำคั้นผล ตะลิงปลิง ยังรสดี

มีฤทธิ์ คั้นกำจัด เลิศในน้ำ

ด้วยมีกรด ออกซาเลอิก, สไตรอโรอิด

มีพริกเกลือ เปรี้ยวอร่อย ใช้น้ำเขียว

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ตะลิงปลิง หรือลิ้มมิ่ง มะเฟืองตรน ใบแหลมมน คล้ายขนนก เรียงเป็นคู่
ดอกเป็นช่อ สีแดงเข้ม ปนชมพู ดูเล็ดหลู เป็นพวงย่อย ห้อยลงมา

ผลสีเขียว เปรี้ยวจัด ต้มจืดปาก เอามาทำ น้ำหมัก ต้มไก่หนา
ใช้ชักผ้า ล้างจาน สะอาดนา แห้ดื่มพา กินเพลินได้ ไร่ย่อยเลย

สรรพคุณ แก้วร้อนใน ระบายน้ำ ขับเหงื่อ ขับไข้ ให้เย็น
แก้ท้องเสีย บวมแดง แฉ่งฝีเปรย ต้มน้ำอาบ คั้นทาเลย แฉ่นดีจริง

ใช้รักษา ริดสีดวง ในหน้าผาก ลดน้ำตาล ในเลือดด้วย ได้ดียิ่ง
ดอกก็สวย ผลดีนะ ตะลิงปลิง ขอบเสียดจริง มีต้นหนึ่ง พังดูใจ

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ต้นตะลิงปลิงพรายพริ้งอยู่กลางสวน

หอมอบอบดมดมแมลงแพ่งเขยเข้า

แดงดอกลีดงดงามอร่ามดั่ง

เรียงพระนอภิงก์้านหวานอ่อนโยน

เป็นไม้พุ่มชุ่มงามตามก้านกิ่ง

หากเปราะยังทิ้งเกาะหลุดห้อยไหน

ครั้นดีดผลทันทันแนบแนบเอนโอน

มากคิดค้นลั่นให้ได้มากมาย

ปรุ้งน้ำพริกตะลิงปลิงยังอร่อย มีไม้ไผ่ไล่แกงตักแต่งดี

คราดีมีเต็มเอมโอบอุ้มน้ำลายปริ ใ้ย่ำดีมากที่จะบรรยาย

เครือองดีมีดัดน้ำตะลิงปลิง จำหวานยังแช่ดื่มพริ้มเพรศหลาย

เนยพรดีดีมีดีดีดีไม่กลับกหลาย เกินบำพหมายนำใช้เป็นสมุนไพร

คุณเดิมบดขี้ดัดแนแก่กระหาย จับเหงื่อไหลพอกโลหิตทั้งแก้ไ้

ละลายเดิมหะละให้หมดหายไป สุขขึ้นใจได้ขมิ้นตะลิงปลิง

กุศล คำเพราะ

ตะลึงปลิง ยิ่งแฉ่ใหญ่ ไม่เคยเห็น
ดูรูปเด่น เล่นร้ายกลอน เอาตอนท้าย
เคยพบนั้น มันใจแน่ แคปลิงคดาย
กลัดแทบตาย จำ ได้มัน มันกัดเอา

ดูรูปภาพ พอจับได้ ร้ายกลอนเล้ง
เรื่องชื่อองศ์ คง ไม่ต้อง กลัดหมองเศร้า
ชื่ออิทธิพนธ์ กัดลำบาก ยากไม่เบา
ด้วยอย่างเรา ไม่เข้าใจ ใยต้องจำ

เลี้ยงดองกลับ จับใจความ ตามโจทย์บอก มัวอยู่นอยอก ออกข้างขวา มั่นนำข้า
ว่าเราแถม แหม่นอนนี้ มีประจำ ที่ต้องทำ มั่นจำเป็น เห็นไหมครับ

ตะลึงปลิง “หลัทธิมึง” นั้น ทำนรู้หนอ แค้นใจ ต่อไม่ไหว ตาฉายทับ
ไม้พุ่มกลาง เขาอ้างไว้ ได้ดัดบ เป็นตำรับ นับเป็นคุณ สมุนไพรม

เจริญอาหาร ทานไม่เหลือ เชื้อดูขยี้่ง ผลตะลึงปลิง ขวดยเสริม เพิ่มเติมได้
แก้กระหาย คลายฤทธิ์ พิษร้อนใน ดับพิษ ไข้ ให้สร้างนี้ ดีแท้จริง

ผสมพริกไทย ใส่เหล้านี้ ดีเหลือหลาย อาการไอ สะลายเลือด วิเศษยิ่ง
พอกโลหิต ริดสีดวงกำ คนพั่งพอง รุมตอยด์ หงอยแหม่นึง จึงได้เพลื่น

ไม่เจ็บตัว มัวดัดรี มีกามโรค ละหายโคก โลกสดใส ไม่ขัดเงิน
เดินขาถ่าง ฉางหายนี้ ดีเหลือเกิน ขีพิลิตร้าย ไม่เจริญ เพลิตเพลื่นใจ

อีกมากมาย หลายสรรพคุณ หนุนนำส่ง มีลิมหลง ปลองบ่างเนี้ย ไม่เสียหาย
ประสพการณ์ นั้นมากเหลือ เมื่อสุงวัย กลับกันไขว้ ใยสมองนั้น มั่นเลื่อมไทม

โกวิท ธีรวิโรจน์

พรรณไม้หนึ่งชื่อหน้าทั้งคล้ายคลึงสัตว์
ไม่ทราบชัดใบสองสัตว์เกี่ยวข้องได้
ลิงกับปลิงมันมาเกี่ยวกันเช่นไร
ด้วยเหตุใดเรียกพรรณไม้"ตะลิงปลิง"

พรรณไม้นี้มีลำต้นคล้ายมะเฟือง ผลสีเขียวเปรี้ยวรสชาดถึงพริกขิง
มีรูปลักษณะคล้ายมะดันนั้นแปลกจริง ทรงใบยิ่งคล้ายมะยมผสมไป

ดอกเป็นช่อร้อยตามกิ่งและลำต้น ช่างงามล้วนแดงเข้มช่นดูลอยใต้
ยามติดผลห้อยเรียงร้อยช้อยช้อยทั่วใบ ดูเพลินใจผลเขียวใสใครได้ชม

คนนิยมปลูกไม้นี้ไว้ในบ้าน ยามต้องการทำอาหารและขนม
ทำดอยแก้วหรือแซ่ฉิมคนนิยม ทำยำต้มได้รสส้มเปรี้ยวสดชื่น

ช่วยกระตุ้นให้เกิดอยากอาหาร ช่วยอาการอักเสบภายในได้
ลดความร้อนพอกโลหิตและแก้ไอ ภายนอกใช้พอกฝีภายในช่วยแก้คัน

ที่เฝ้าอ่อนแอ่อยานไขในข้างต้น ชวนให้คนลิ้มชิมและดูขลังดี
ยังไม่เห็นลิงกับปลิงมาเกี่ยวพัน เพียงแต่ยืมชื่อเท่านั้น"ตะลิงปลิง"

ฉัตรพร แสงทอง

ตะลิงปลิง ต้นไม้ ไม่ใหญ่นัก ควรจะซัก ชวนกัน หันมาปลูก
 จันทายตาย ปล่อยได้ ก็ได้ดู นิยมปลูก ประดับ กับไว้กิน

ตะลิงปลิง ผลนี้ มีรสเปรี้ยว หันเป็นเลี้ยว เคี้ยวเคี้ยว เรียงเป็นชั้น
 กับนมสด ชวนน้ำ ชำแล้วกิน อร่อยลิ้น นักหนา อย่าบอกใคร

คิดอยากปลูก ต้นไม้ ไม่เปลืองที่ ตะลิงปลิง พืชนี้ หาปลูกได้
 เป็นร่มเงา ต้นไม้ ให้ผลไว น่าสนใจ ต้นไม้มีราคา

คุณอ้วนดี แนะนำ ทำแฉล้ม ให้ผลไม้ หมักไว้ ไม่นานหนา
 ทำตามรส ไฉ่โหระ รสโอชา นำผลมา แปรรูปไว้ เก็บได้นาน

ณรงค์ ศรีพุ่ม

ตะลึงปลิงขึงออกพราดราดรอบต้น ยามได้ยลผลดอบอิมอร้อยใหม่
กัดค่าน้อยรสจัดจืดบาดถึงใจ เบรียวชนใช้ทุกขอกุมขุมขึ้นทรง

เบรียวเช็ดพ่นน้ำลายสอออดเต็มปาก ร่วงหล่นมากน่าเสียดายน่าแค้นหง
ใส่น้ำพริกตำปลาทุหมดทั้งพวง สูดาดองปรุงรสปากมากฝีมือ

ยังมีโอ๊กมากล้นบนต้นใหญ่ จะปล่อยให้ร่วงหล่นอย่างนั้นหรือ
ทำแซ่อิมดีไหม..ร้องอืออือ ไปฝึกปรี๊ดตรงตามสูตร Lady Chu

ตะลึงปลิงสอเยจากต้นล่างสาด อย่ำได้ขาดแขนงเกสือ 2 วันนะหนู
โปะน้ำตาล 6 วันตามอย่างครู หมักแล้วดองแฉะดีอีก 1 เดือน

แดดจัดจ้าเรียงใส้ตะแกรงโปร่ง วางที่โล่งคลุมผ้าบางกันฝุ่นเปื้อน
ถ้าแดดดี 2-3 วันอย่าแช่เย็น ต้องคอยเติมน้ำกับน้ำบรรจุภัณฑ์

ทั้งเบรียวหวานมันเค็มอ้อยหนัก เติบเพื่อจนพรวนดองตามสูตรนั้น
พยายามทำไปไม่กี่วัน จะสุกสันต์กับตะลึงปลิงแซ่อิมเอ๋ย

ดองพร เดชกุลทอง

พลไม้รสเปรี้ยวเคี้ยวอร่อย พลน้อยน้อยยาวรสเปรี้ยวได้
ตะลึงปลิงปลุกง่ายขยายไป ไม้ไม้ใหญ่แตกพุ่มชุ่มงาม

ต้นแตกก้านมากหลายกระจายกิ่ง แต่เปราะจริงหักง่ายไม่แข็งแรง
ใบรูปหอกแหลมมนมีขนตาม ตุงดงามเขียวอ่อนอ่อนช่อนใจ

ดอกเป็นช่อเกาะตามลำต้นกิ่ง กลีบแดงยิ่งสีดวยดูสดได้
เกสรดอกเขียวแดงงามละไม หอมถูกใจดอกบานตระการตา

พลสีเขียวนุ่มพุ่มอยู่เป็นช่อ เหลืองอร่ามรสเปรี้ยวจริงเขียวหนา
หากลิ้มลองต้องใจได้น้ำตา เขียวเขียวพาน้ำลายสอขอลิ้มลอง

ตะลึงปลิงสมุนไพรรักษาบ้าน เจริญอาหารร้อนในอีกเสบหนอง
บรรเทาโรคมากมายตั้งใจลอง งานทดลองให้ได้หลายประการ

นิยมทำแช่อิ่มลิ้มอร่อย ตามรสค่อยระเิ่มเค็มเปรี้ยวหวาน
พริกกะเกลือลิ้มได้อร่อยนาน ปลุกในบ้านพลเก็บกินนำยินดี

อัญชี่ ณ เชียงใหม่

ตะลิงปลิงตะลึงปลิงอะไรนี่
 ต้นไม้ที่เคยได้ยินแต่ชื่อไหน
 รู้ว่ามีรสเปรี้ยวจัดจ้านมะดัน
 แต่ทว่าไม่เคยมีหรืออุปถัมภ์

ตะลิงปลิงหรือเพ็ญเทศกะลิงปลิง
 บลัดมีงมั่งมะเพ็ญตรนฝน
 หลึงปลิงหลึงปลิงภาคใต้ก็มีมัน
 เกาะส้มย่นราธิวาสพล้นปรากฏมี

เป็นไม้พุ่มขนาดกลางกิ่งก้านหนัก
 แต่จะหักเปราะง่ายตามวิธี
 ใบประกอบแบบขนนกใบย่อยนี้
 เรียงตัวกันดีเป็นคู่อยู่ด้วยกัน

ใบยอรูปหอกลายแหลมโคนมน

สีเขียวอ่อนมีขนนุ่มนูนขึ้น

ดอกออกเป็นช่อตามต้นและกิ่งม้วน

ดอกนั้นมีสีส้มแดงเข้มดูสวยงาม

ผลสีเขียวเป็นพวงออกเป็นช่อห้อย

ดูขดข้อย่นารักเขียวดอกรวม

พบเป็นพุ่มตามชายของผลตาม

จะจ๋ำน้ำยามสุกสีเทาสีแดงเมสิดแบน

สรรพคุณรักษาเลือดออกตามกระเพาะ

อีกทั้งเหมาะรักษาฝีฝีเสี้ยน

บรรเทาแก้ท้องไส้ปวดเสียดแสบ

แก้อาการแพ้นโปดมดลูกดี

ประโยชน์ให้มาทำแช่ดื่ม

หรือจะชิมร้อมกับพริกกับเกลือนี้

ใส่แกงก็อร่อยลิ้นเสียทุกที

หรือเอายากพื้่น้ำตะลิงปึงก็อร่อยดู

อาหนนท์ ศรีวิสูตร

ตะลิงปลิง ไม้เนื้อเปรี้ยวจัดเฝาะ
 กิ่งก้านเพราะมีขนนุ่มทรงพุ่มสวย
 มีใบย่อยเรียงเป็นคู่ดูระหง
 งามสดด้วยสีเขียวอ่อนตอนพสุติผล

มีดอกออกกรอบลำต้นและกิ่งก้าน
 ดูตระการงามช่อห้อยย้อยยาวดล
 สีแดงเข้มกลีบดอกเขียวฉ่ำหอม
 แลเห็นนมกลีบดอกเจ้าหอมเร้าใจ

พลันหนอหทัยเป็นขลุ่ยตามกิ่งต้น
ทรงกลมมนผลดีเขียวเปรี๊ยะไฉน
ยามเมื่อสุกผลดีเหลืองน้ำจิ้มใน
รับประทานได้เปรี๊ยะจืดชืดเสียพัน

สรรพคุณละติงปลิงนั้นมีมาก
สมุนไพรรากถอนพิษ ไข้ไข้เท่านั้น
ผลเป็นยาแก้เลือดออกตามไรฟัน
ส่วนใบนั้นใช้แก้ได้หลายโรคเลย

ผลละติงปลิงนำมาใส่ในจาน
รับประทานกับพริกเกลืออร่อย
ทำอาหารใส่แกงได้เปรี๊ยะเลย
ก็ยังเคยทำเครื่องดื่มปลิงละติง

จตุพร สุวรรณปากแพรก

